

XVI SESJA KOMITETU ROLNEGO EUROPEJSKIEJ KOMISJI GOSPODARCZEJ

W dniach od 7 do 11 grudnia 1964 r. odbyła się w Genewie XVI Sesja Komitetu Rolnego EKG. W sesji brały udział delegacje: Anglii, Austrii, Belgii, Białorusi, Bułgarii, Czechosłowacji, Danii, Finlandii, Francji, Hiszpanii, Holandii, Irlandii, Jugosławii, Norwegii NRF, Polski, Rumunii, Szwajcarii, Turcji, Ukrainy, USA, Węgier, Włoch i ZSRR. Ponadto w obradach uczestniczyli przedstawiciele Kanady i Gabonu oraz przedstawiciele szeregu organizacji międzynarodowych, między innymi RWPG, EWG i FAO.

Polskę reprezentowała delegacja w składzie: Przewodniczący — prof. A n a t o l B r z o z a, Kierownik Zakładu w Instytucie Ekonomiki Rolnej.

Członkowie — doc. dr W i k t o r H e r e r, Dyrektor Departamentu Rolnictwa Komisji Planowania Gospodarczego; inż. J a n S e r w a t o w s k i, V — Dyrektor Departamentu Rolnego MHZ; mgr M i e c z y s ł a w S o l e c k i, Dyrektor Departamentu Ekonomicznego Ministerstwa Rolnictwa.

Na sesji dokonano wyboru Prezydium. Na przewodniczącego wybrano prof. A. Brzozę na wniosek delegacji angielskiej, przy poparciu delegacji, radzieckiej, francuskiej i USA. Na wiceprzewodniczącego wybrano delegata Belgii, p. D e b o u v e r i e. Jednocześnie wyrażono doc. dr W. H e r e r o w i, wiceprzewodniczącemu Komitetu na XV sesji, podziękowanie za umiejętne i taktowne prowadzenie obrad.

Program obrad obejmował szereg różnych tematów, z których podstawowymi były: relacje delegatów poszczególnych krajów o sytuacji w rolnictwie w roku 1964, sprawy handlu artykułami rolnymi, sytuacja rynkowa i perspektywy krótkoterminowe w zakresie podstawowych towarów (zboża, ziemniaki, mięso i żywiec, drób, produkty mleczarskie i jaja) oraz działalność pomocniczych organów Komitetu i wymiana informacji technicznej.

W większości krajów Europy, dzięki stosunkowo dobrym warunkom atmosferycznym, zbiory kształtowały się w roku 1964 pomyślniej, niż to miało miejsce w 1963 r. Zwiększenie produkcji globalnej oraz produkcji zwierzęcej (z wyjątkiem jaj) ocenia się na ca 5%.

W poszczególnych częściach, Europy miały oczywiście miejsce przypadki odwrotne, jak np. zmniejszanie się zbiorów kukurydzy we Francji i ziemniaków w NRF.

Najbardziej interesujące dla nas momenty sytuacji produkcyjnej wydają się być następujące:

- Deficyt żywca wołowego na rynku europejskim utrzymuje się, a nawet uległ pewnemu pogłębieniu, mimo ogólnej tendencji w szeregu krajów do zwiększenia produkcji w tym kierunku.
- Tendencja ta spowodowała w niektórych krajach (np. Anglia) pewne ograniczenie produkcji mleka i przetworów (zwiększony ubój krów). Spowodowało to pojawienie się niedoborów na rynku produktów mleczarskich (masło).
- Niedobór żywca wołowego spowodował pewien wzrost popytu na wieprzowinę.
- Przy zwiększającej się podaży zbóż chlebowych utrzymuje się, a nawet ulega pogłębieniu deficyt zbóż pastewnych.
- Przy wzroście produkcji i podaży zbóż chlebowych (pszenicy) w USA, produkcja i podaż zbóż pastewnych (kukurydzy) oraz oleistych (soi) uległa zmniejszeniu.
- Związek Radziecki sygnalizował dobre zbiory zbóż i wykonanie planu zakupów.
- Spośród krajów socjalistycznych szczególnie wyraźny postęp w produkcji rolniczej ma miejsce w ostatnim okresie w Rumunii.

Pomimo dobrych wyników i mimo faktów, iż Europa wykazuje od szeregu lat największą na świecie prężność na odcinku rozwoju rolnictwa, raport Sekretariatu KR EKG stwierdza, że wprawdzie w roku 1964 miały miejsce liczne działania poszczególnych krajów, zmierzające do intensyfikacji, poprawy struktury i racjonalizacji

gospodarki rolnej, to jednak nie zaobserwowano żadnych przełomowych zmian na tym odcinku.

Przedstawiciel FAO dając przegląd sytuacji rolnej w świecie stwierdził, iż w przeciwieństwie do Europy, produkcja reszty świata nie nadążyła za wzrostem ludności. W kilku regionach świata produkcja rolna na głowę ludności jest niższa od poziomu przedwojennego.

W zakresie handlu podkreślono poważne zwiększenie się obrotów handlowych artykułami rolnymi w 1964 r. Wzrost ten dotyczy przede wszystkim wymiany między krajami Europy Zachodniej, a w szczególności w ramach EWG.

Ceny artykułów rolnych wykazywały w ciągu 1964 r. w zasadzie w dalszym ciągu wyższość. Mimo tego nie wszystkie kraje, zainteresowane eksportem artykułów rolnych, miały możliwość wykorzystania tej sytuacji. Powodem tego były przede wszystkim kroki podjęte przez poszczególne kraje lub grupy krajów, których polityka odbija się na sytuacji krajów trzecich. W materiałach przygotowanych przez Sekretariat w znacznym stopniu starano się usprawiedliwić działalność EWG na omawianym odcinku ogólną tendencją wzrostu produktywności i samowystarczalności rolnictwa tego bloku. Zarazem przedstawiciele krajów EWG podtrzymują tezę, że krótki okres, jaki dzieli od wprowadzenia postanowień tego układu, nie daje jeszcze podstaw do generalnej oceny. W związku z tą sytuacją delegacja polska zgłosiła wniosek, aby Sekretariat Komitetu Rolnego EKG opracował bilans strat ponoszonych w wyniku integracji.

Zarazem jednak zasługują na uwagę pewne nowe postawy i sformułowania delegacji zachodnich. Przedstawiciele niektórych krajów zachodnich, w szczególności Danii, Finlandii, Irlandii, wystąpili po raz pierwszy na sesji EKG z ostrą krytyką skutków polityki Wspólnego Rynku, a tym samym krytyka, z jaką wystąpiła polska delegacja przy ocenie skutków działalności Wspólnego Rynku, znalazła w pewnym stopniu jawne poparcie w niektórych krajach zachodnich. To z kolei wywołało wystąpienia członków Wspólnego Rynku, z których najbardziej znamienne było wystąpienie delegacji NRF. Z jej wystąpienia wyraźnie wynikało, że stanowisko NRF uległo w porównaniu z poprzednim okresem znacznej modyfikacji w kierunku poszukiwania płaszczyzny porozumienia z tradycyjnymi krajami-importerami.

Przedstawiciele Wielkiej Brytanii oświadczyli, że w wyniku barier nakładanych przez inne kraje nastąpił poważny nacisk eksporterów na rynek brytyjski. Wobec dezorganizacji rynku artykułów rolnych Wielka Brytania, jako poważny importer tych artykułów, przystąpiła we własnym zakresie do akcji zmierzających do ustabilizowania rynku, poprzez zawieranie długoterminowych umów na bazie cen minimalnych z tradycyjnymi dostawcami dóbr rolnych. W 1964 r. Wielka Brytania zawarła takie umowy z podstawowymi dostawcami zbóż.

W zakresie poszczególnych towarów Sekretariat przygotował materiały dotyczące produkcji w ujęciu dynamicznym oraz perspektyw krótkoterminowych, podbudowując to zestawieniami porównawczymi. Należy stwierdzić, że dotyczą one przede wszystkim Europy Zachodniej.

Zboża. W związku z dobrymi na ogół zbiorami potwierdza się opinia, że zapotrzebowanie zbóż konsumpcyjnych w Europie w 1964 r. będzie niższe niż w roku 1963. Szczególne znaczenie ma tu fakt braku zainteresowania ze strony ZSRR oraz istnienie poważnych nadwyżek zbóż we Francji. Wobec tego należy liczyć się z utrzymaniem dalszej tendencji niżkowej cen zbóż konsumpcyjnych.

Jeżeli chodzi o zboża pastewne, to wprawdzie istnieją poważne ich nadwyżki poza Europą, lecz zwiększające się zapotrzebowanie, przede wszystkim w związku z rozwojem hodowli, powoduje odczuwalny ich niedobór w Europie, która nie będzie w najbliższym czasie samowystarczalna w tej dziedzinie. Zapotrzebowanie na zboża pastewne wzrastać będzie również w związku ze zmniejszeniem się produkcji ziemniaków.

Ziemniaki. Opracowanie dotyczące ziemniaków zostało przygotowane na wniosek delegacji polskiej, zgłoszony na poprzednim posiedzeniu.

W większości krajów Europy tak powierzchnia przeznaczona na uprawy ziemniaków, jak i produkcja uległa wyraźnemu zmniejszeniu. Głównym powodem tego stanu rzeczy są trudności w mechanizacji przy uprawie ziemniaków oraz niedobór rąk do pracy. Na tle sprawozdania Polska została zaliczona jako największy producent i eksporter ziemniaków.

Jednak tak w opracowaniu Sekretariatu, jak i w wypowiedziach delegatów wyrażono pogląd, że rynek ziemniaków jest wyjątkowo mało stabilny, a ceny wykazują poważne wahania. Niestaość rynku wynika przede wszystkim z trudności w znale-

zieniu sposobów dogodnego transportu ziemniaków na duże odległości. Zwrócono uwagę na konieczność studiowania tych zagadnień.

Mięso i żywiec. W Europie Zachodniej pogłowie bydła w 1964 r. lekko się zmniejszyło w stosunku do lat 1962 i 1963, kiedy to mało miejsce poważne obniżenie ilości bydła. Jeżeli natomiast chodzi o pogłowie trzody chlewnej, to w 1964 r. notuje się wzrost o ca 7%.

W Europie Wschodniej i ZSRR łącznie pogłowie żywca w dalszym ciągu w 1964 r. uległo nieznacznemu zmniejszeniu.

Wobec wzrostu zapotrzebowania przewiduje się, iż ceny na mięso i żywiec utrzymają się w dalszym ciągu na wysokim poziomie. Oczywiście jest, że wykorzystanie tej sytuacji, zwłaszcza na odcinku trzody chlewnej i mięsa wieprzowego, będzie zależało od regulacji importu na głównych rynkach odbiorczych, tj. przede wszystkim EWG.

Drób. W ciągu ostatnich 10 lat produkcja drobiu wzrosła w stopniu wyjątkowo wysokim. Rok 1964, podobnie jak lata uprzednie, był okresem dalszego wzrostu produkcji. Należy jednak zaznaczyć, że ten wysoki wzrost wynika przede wszystkim z przejścia z metod rolniczych w hodowlę drobiu na metody przemysłowe.

Utrzymywanie się stosunkowo dobrych cen na drób wiąże się z cenami mięsa, i w 1965 r. nie należy spodziewać się większych wahań cen.

Produkty mleczarskie. W większości krajów Europy w 1964 r. produkcja mleka nieznacznie wzrosła. Tym niemniej, w wyniku spadku pogłowia krów i przejścia na produkcję bydła mięsnego oraz wysokich kosztów produkcji mleczarskiej, a także istniejącego wysokiego zapotrzebowania, odczuwa się niedobór produktów mleczarskich. W tym stanie rzeczy ceny artykułów mleczarskich utrzymują się na poziomie wysokim, uprzednio nie przewidywanym, z dalszą tendencją wzrostową.

W zakresie masła niedobór ten powoduje konieczność poważnych zakupów w Ameryce Północnej.

Niepokój budzi wprowadzona ostatnio przez „Wspólny Rynek” reglamentacja produktów mleczarskich. Zwracała na to uwagę delegacja polska i duńska. W odpowiedzi przedstawiciel Holandii stwierdził, że w obecnej jeszcze chwili trudno jest przewidzieć następstwa, jakie przyniesie reglamentacja dla rynku produktów mleczarskich.

Jaja. W przygotowywanych materiałach Sekretariat omawia znaną powszechnie historię załamania się rynku jaj i powody tego stanu rzeczy, ze szczególnym podkreśleniem wzrostu produkcji wewnętrznej krajów, które uprzednio były najważniejszymi odbiorcami tego produktu. Na rok 1965 Sekretariat przewiduje pewną poprawę na rynku jaj.

* * *

W ramach Komitetu Rolnego EKG pracuje szereg grup roboczych i ekspertów, jak grupa d/s mechanizacji, d/s planowania, d/s racjonalizacji gospodarstw, d/s standaryzacji artykułów łatwo psujących się, grupa opracowująca typowe kontrakty kupna—sprzedaży i grupa d/s statystyki rolnej.

Sekretariat Komitetu przedstawił sprawozdanie z działalności poszczególnych grup, a uczestnicy sesji wypowiedzieli się za kontynuacją ich pracy. Uczestnicy sesji wypowiedzieli się w szczególności za koniecznością rozszerzenia pracy grupy d/s typowych kontraktów, która dotąd zajmowała się tylko opracowywaniem kontraktów zbożowych, a obecnie ma rozpocząć pracę w zakresie kontraktów ziemniaczanych.

Również grupa d/s standaryzacji artykułów łatwo psujących się i mrożonych, która dotąd koncentrowała się nad opracowywaniem standardów europejskich w zakresie warzyw i owoców, w najbliższej przyszłości obejmie pracami ryby i mięso.

W zakresie **wymiany informacji technicznej** odnosi się wrażenie, że zarówno ze strony Sekretariatu, jak i delegacji zachodnich niechęć do angażowania się uległa osłabieniu. Zgłoszony przez delegację radziecką wniosek o podjęcie prac w zakresie efektywności nawożenia, który na poprzednich sesjach wywołałby szereg obiekcji natury formalnej (wchodzenie w kompetencje FAO, brak funduszy na rozszerzenie zakresu prac itp. został z miejsca aprobowany. Delegacje Francji i USA zgłosiły akces do tej pracy, a delegacja NRF zaprosiła ewentualną grupę ekspertów do NRF dla zapoznania się z doświadczeniami w produkcji i zastosowaniu nawozów mineralnych.

Jednocześnie Sekretariat zobowiązał się na wniosek Polski uzgodnić z FAO sprawę opracowania wspólnego dla FAO i EKG programu wymiany doświadczeń naukowych i technicznych i przedstawić odpowiednie wnioski na XVII sesji Komitetu.